

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

دفتر توسعه فن آوری سلامت
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

اولین مجموعه از:

قوانین و مفاهیم دانش بنیان

دانشگاه
علوم
بهزیستی
و توانبخشی

Knowledge-Based Laws and Concepts

By: Mahmood Ebrahimi, MD - MPH
Seyed Ali Nojoumi, PhD
Hamid Reza Khorram Khorshid, MD - PhD

در جهان کنونی، بدون شک مهم‌ترین مؤلفه‌های توسعه و توانمندی کشورها را شاخص‌های علم و فناوری تشکیل می‌دهند که در مقایسه با سایر توانمندی‌ها مانند اقتصاد، توانمندی‌های سیاسی و نظامی، بهره‌مندی از مواهب طبیعی و غیره به مراتب با اهمیت‌تر و تأثیرگذارتر می‌باشند. اهمیت محصولات دانش بنیان، امروزه از مرزهای اقتصادی فراتر رفته و به دلیل نقش راهبردی که در خروج از وابستگی به دیگر کشورها دارند، جایگاه خاصی در استقلال کشورها پیدا کرده‌اند. کتاب حاضر با نگاه ویژه‌ای که به هر دو حوزه علمی و اجرایی دانش بنیان داشته است، می‌تواند تا حد زیادی پاسخگوی سؤالات موجود در زمینه موضوع دانش بنیان اعم از مفاهیم، قوانین، اسناد، اهداف، سیاست‌ها، روش‌ها و دیگر مباحث مرتبط با مقوله دانش بنیان بوده و مطلوب و مورد استفاده طیف وسیعی از مخاطبان، به خصوص اعضای محترم هیئت علمی، دانشجویان و کلیه افرادی که عزم ورود به حیطه قوانین، تشکیلات و بازار دانش بنیان دارند واقع گردد.

انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۴۲-۳۰-۳
قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

گردآوری و تنظیم: دکتر محمود ابراهیمی – دکتر سید علی نجومی
زیر نظر: دکتر حمیدرضا خرم خورشید

گردآوری و تنظیم: دکتر محمود ابراهیمی – دکتر سید علی نجومی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اولین مجموعه از:

قوانین و مفاهیم دانش بنیان

گردآوری و تنظیم:

دکتر محمود ابراهیمی - دکتر سید علی نجومی

زیر نظر:

دکتر حمیدرضا خرم خورشید

سرشناسه	:	ابراهیمی، محمود، ۱۳۴۶ -
عنوان قراردادی	:	ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	:	قوانین و مفاهیم دانش بنیان / گردآوری و تنظیم محمود ابراهیمی، سیدعلی نجومی؛ زیرنظر حمیدرضا خرم خورشید.
مشخصات نشر	:	تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	مصور (بخشی رنگی)، جدول (بخشی رنگی)، نمودار (رنگی).
شابک	:	۳-۳۰-۶۴۴۲-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا
یادداشت	:	عنوان دیگر: اولین مجموعه گردآوری شده از قوانین و مفاهیم دانش بنیان.
عنوان دیگر	:	اولین مجموعه گردآوری شده از قوانین و مفاهیم دانش بنیان.
موضوع	:	اقتصاد دانش بنیان -- ایران
موضوع	:	تحقیق و توسعه -- ایران
شناسه افزوده	:	نجومی، سیدعلی، ۱۳۳۸ -
شناسه افزوده	:	خرم خورشید، حمیدرضا
شناسه افزوده	:	دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۳ ق ۹۲/الف ۳۰/۲ HD
رده بندی دیویی	:	۶۵۸/۴۰۳۸
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۶۹۷۰۰۰

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نام کتاب: قوانین و مفاهیم دانش بنیان

مؤلف: دکتر محمود ابراهیمی - دکتر سید علی نجومی

زیرنظر: دکتر حمیدرضا خرم خورشید

شابک: ۳-۳۰-۶۴۴۲-۶۰۰-۹۷۸

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

چاپ اول: ۱۳۹۳

چاپ: ارشیا

ناشر: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکیار، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تلفکس: ۲۲۱۸۰۸۱

با قدردانی از همکاری

• هماهنگی و نظارت: پرستو تاجیک • ویراستار علمی: دکتر امید مستاح

• صفحه‌آرا: گروه گرافیکی ارشیا • طراحی جلد: دکتر محمود ابراهیمی - گروه گرافیکی ارشیا

کلیه حقوق معنوی کتاب متعلق به مؤلفین می باشد.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۷	مقدمه آقای دکتر خرم خورشید - مدیرکل دفتر توسعه فناوری سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی...
۹	مقدمه مؤلفین
۱۱	مقدمه
۱۲	انواع شرکت‌ها
۱۳	چرا دانش‌بنیان؟
۱۷	پیشینه، اهداف و زمینه‌ی فعالیت دانش‌بنیان
۱۷	۱. اقتصاد دانش‌بنیان و شرکت‌های دانش‌بنیان در ادبیات جهانی
۱۸	۲. اهداف و زمینه‌های فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان
۲۰	آشنایی با قوانین و اسناد بالادستی
۲۰	۳. قوانین و اسناد پشتیبان شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان
۲۷	شرکت‌های دانش‌بنیان
۲۷	۴. تعریف شرکت دانش‌بنیان
۲۸	۵. انواع شرکت‌های دانش‌بنیان
۳۱	۶. شاخص‌ها و مشخصات یک شرکت دانش‌بنیان
۳۱	۷. چه فعالیت‌هایی می‌تواند در شرکت‌های دانش‌بنیان منبعث از دانشگاه صورت پذیرد؟
۳۲	۸. ۱۰ راهبرد پیشنهادی برای دانشگاه‌ها
۳۳	• چگونه یک شرکت دانش‌بنیان راه‌اندازی کنیم
۳۳	۹. شیوه نامه راه‌اندازی شرکت دانش‌بنیان
۳۴	۱۰. گام‌های کلیدی برای راه‌اندازی یک شرکت دانش‌بنیان
۳۴	۱۱. نحوه مشارکت دانشگاه‌ها در شرکت‌های دانش‌بنیان
۳۶	حمایت‌ها و مجازات‌ها
۳۶	۱۲. حمایت‌ها به تفکیک اسناد بالادستی
۳۷	۱۳. حمایت‌ها به تفکیک انواع
۳۹	۱۴. حمایت‌ها به تفکیک مواد قانونی
۴۳	سازمان‌ها و صندوق‌های حمایتی
۴۳	۱۵. سازمان‌های حمایت کننده
۴۴	۱۶. منابع (صندوق‌ها) و نحوه بهره‌مندی از صندوق‌های حمایت کننده
۴۶	۱۷. آشنایی با صندوق نوآوری و شکوفایی
۴۸	شرایط پذیرش طرح‌های دانش‌بنیان
۴۸	۱۸. معیارهای عمومی پذیرش طرح‌ها
۴۸	۱۹. شرایط کلی ارایه تسهیلات به طرح‌ها

- ۴۹ □ فهرست کالاهای دانش بنیان
- ۵۰ □ نحوه ارزیابی شرکت های دانش بنیان
- ۵۰ ۲۰. آشنایی با دبیرخانه شرکت های دانش بنیان دفتر توسعه فن آوری سلامت
- ۵۲ ۲۱. متدولوژی ارزیابی شرکت های دانش بنیان
- ۵۲ □ شرکت های دانش بنیان و مراکز رشد
- ۵۲ ۲۲. تعریف مرکز رشد
- ۵۳ ۲۳. انواع مراکز رشد
- ۵۳ ۲۴. اهداف مراکز رشد
- ۵۳ ۲۵. شرایط عمومی پذیرش در مرکز رشد
- ۵۴ ۲۶. دوره های رشد و پیش رشد
- ۵۵ ۲۷. معیارهای پذیرش و معرفی در دوره های پیش رشد و رشد
- ۵۶ • عوامل موفقیت شرکت های دانش بنیان
- ۵۶ • همه چیز درمورد طرح کسب و کار
- ۵۶ ۲۸. طرح کسب و کار (Business Plan) چیست؟
- ۵۹ ۲۹. نحوه تنظیم و ارایه طرح کسب و کار
- ۶۰ ۳۰. راهکارهای اساسی جهت موفقیت در کسب و کار
- ۶۴ ۳۱. چگونه از طرحتان محافظت کنید؟
- ۶۵ • طرح حمایت از صنایع پیشرو در فن آوری
- ۶۷ • راهکارهای توسعه فن آوری سلامت
- ۶۹ • پیش بسوی تجاری سازی (از ایده تا محصول)
- ۶۹ ۳۲. مفاهیم و مباحث تجاری سازی دانش و محصول
- ۶۹ ✓ ظرفیت تجاری سازی
- ۷۱ ✓ چالش های تجاری سازی
- ۷۲ ✓ مراحل تجاری سازی
- ۷۵ ۳۳. تجارب و راهنمایی هایی برای تجاری سازی محصول
- ۷۶ ۳۴. روش های انتقال فن آوری
- ۷۷ ۳۵. پتنت و روند ثبت اختراع در داخل و خارج کشور
- ۸۶ ۳۶. تجارت الکترونیک
- ۸۷ ✓ اهمیت تجارت الکترونیک
- ۸۸ ✓ انواع تجارت الکترونیک
- ۸۹ ✓ جایگاه تجارت الکترونیک در ایران
- ۹۱ • فهرست منابع
- ۹۳ • پیوست ها

• پیوست‌ها

- ✓ پیوست شماره ۱: قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و نوآوری‌ها و اختراعات
- ✓ پیوست شماره ۲: آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و نوآوری‌ها و اختراعات
- ✓ پیوست شماره ۳: آیین‌نامه تشخیص صلاحیت شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان
- ✓ پیوست شماره ۴: ماده واحده حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان در به‌کارگیری دانش‌آموختگان
- ✓ پیوست شماره ۵: دستورالعمل تشکیل تعاونی‌ها
- ✓ پیوست شماره ۶: دستورالعمل اجرایی توانمندسازی شرکت‌های تعاونی دانش‌بنیان
- ✓ پیوست شماره ۷: فرم اساسنامه شرکت تعاونی دانش‌بنیان
- ✓ پیوست شماره ۸: معرفی انواع شرکت‌ها
- ✓ پیوست شماره ۹: راهنمای ایجاد کسب‌وکار
- ✓ پیوست شماره ۱۰: آیین‌نامه استفاده پارک‌های فن‌آوری از تسهیلات قانونی مناطق آزاد
- ✓ پیوست شماره ۱۱: آیین‌نامه حمایت از حضور افراد و شرکت‌های دانش‌بنیان در فن‌بازارها و نمایشگاه‌های بین‌المللی
- ✓ پیوست شماره ۱۲: دستورالعمل اجرایی معافیت‌های مالیاتی شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان
- ✓ پیوست شماره ۱۳: آیین‌نامه اجرایی استفاده شرکت‌های مستقر در پارک از معافیت‌های مالیاتی
- ✓ پیوست شماره ۱۴: تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر شرط برخورداری از هر گونه معافیت
- ✓ پیوست شماره ۱۵: آیین‌نامه بند ۱۴ ماده ۱۲ قانون مالیات بر ارزش افزوده
- ✓ پیوست شماره ۱۶: قانون و مقررات صادرات و واردات
- ✓ پیوست شماره ۱۷: قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات
- ✓ پیوست شماره ۱۸: بخشنامه ریاست محترم جمهور به کلیه دستگاه‌های اجرایی در خصوص عقد قرارداد با شرکت‌های دانش‌بنیان جهت خرید و یا سفارش تولید محصولات آنها
- ✓ پیوست شماره ۱۹: مراحل پذیرش و نحوه تعامل واحد فناور با مرکز رشد
- ✓ پیوست شماره ۲۰: فهرست برخی کالاهای دانش‌بنیان مرتبط با حوزه سلامت

همکارانی که در تهیه این کتاب مارا یاری نموده‌اند:

✓ جناب آقای دکتر رضا ملک‌زاده

✓ جناب آقای دکتر مصطفی قانعی

✓ جناب آقای دکتر حمیدرضا خرم خورشید

✓ جناب آقای دکتر حسین وطن‌پور

✓ جناب آقای دکتر حمید خانکه

✓ جناب آقای محمد کحالیان

✓ جناب آقای سید روح‌ا... هاشمی

✓ سرکار خانم دکتر ملیحه کیانفر

✓ سرکار خانم گلناز مهدی عصری

✓ سرکار خانم زهرا بابائیان

✓ سرکار خانم فاطمه مجیدی‌فر

✓ جناب آقای توفیق مزیدی

مقدمه آقای دکتر خرم خورشید

در جهان کنونی، بدون شک مهم‌ترین مؤلفه‌های توسعه و توانمندی کشورها را شاخص‌های علم و فناوری تشکیل می‌دهند که در مقایسه با سایر توانمندی‌ها مانند اقتصاد، توانمندی‌های سیاسی و نظامی، بهره‌مندی از مواهب طبیعی و غیره به مراتب با اهمیت‌تر و تأثیرگذارتر می‌باشند. صد البته که منفعت علم در نوآوری و رفع نیازهای جامعه است.

اهمیت محصولات دانش‌بنیان، امروزه از مرزهای اقتصادی فراتر رفته و بدلیل نقش راهبردی که در خروج از وابستگی به دیگر کشورها دارند، جایگاه خاصی در استقلال کشورها پیدا کرده‌اند. به همین دلیل است که غالب اسناد بالادستی کشور، از جمله چشم‌انداز ۱۴۰۴، قانون برنامه پنجم توسعه کشور، نقشه جامع علمی کشور و... رویکردی ویژه به مسئله فناوری و شرکت‌های دانش‌بنیان داشته‌اند. دفتر توسعه فناوری سلامت معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، از بدو تأسیس در خرداد ۸۹ و طبق چشم‌انداز نظام توسعه فناوری علوم پزشکی در سال ۱۴۰۴، در جهت ارتقای سلامت مردم به شکل عادلانه حرکت رو به پیشرفت را طی کرده و از طریق به کارگیری همه امکانات موجود سعی در نیل به اهداف راهبردی داشته تا از این طریق، در تولید ثروت، تربیت نیروی انسانی کارا، مشارکت فعال در حوزه فناوری بین‌الملل و همراهی کشورهای جهان اسلام در زمینه توسعه فناوری مشارکت فعال داشته باشد. در همین راستا، کتاب حاضر با نگاه ویژه‌ای که به هر دو حوزه علمی و اجرایی دانش‌بنیان داشته است، می‌تواند تاحد زیادی پاسخگوی سؤالات موجود در زمینه دانش‌بنیان اعم از مفاهیم، قوانین، اسناد، اهداف، سیاست‌ها، روش‌ها و دیگر مباحث مرتبط با مقوله دانش‌بنیان بوده و مطلوب و مورد استفاده طیف وسیعی از مخاطبان، به‌خصوص اعضای محترم هیئت علمی، دانشجویان و کلیه افرادی که عزم ورود به حیطه قوانین، تشکیلات و بازاریابی دانش‌بنیان دارند واقع گردد. در این‌جا لازم می‌دانم ضمن قدردانی از تلاش همه همکارانی که در گردآوری این مجموعه سهیم بوده‌اند، از مساعی جناب آقای دکتر ابراهیمی و جناب آقای دکتر نجومی در تألیف این کتاب تشکر نمایم.

دکتر حمید رضا خرم خورشید

رئیس دفتر توسعه فناوری سلامت

مقدمه مؤلفین

امروزه عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی، از مرزهای منابع انسانی و فیزیکی گذشته و شاخصه‌های جدیدی از جمله بهره‌وری منابع تولید به عنوان عوامل جدید مؤثر بر رشد اقتصادی و البته بشدت وابسته به دانش، خود را به گروه عوامل مؤثر، وارد نموده‌اند. از آنجا که دانش، خود دربرگیرنده ابعاد مختلفی از جمله اطلاعات، قوانین، آموزش، مهارت‌ها و موارد مرتبط دیگر می‌باشد، کتاب حاضر سعی دارد تا حد ممکن، به سؤالات موجود در زمینه دانش بنیان اعم از مفاهیم، قوانین، اسناد، اهداف، سیاست‌ها و روش‌ها پاسخ گفته و به سهم خود در رشد اقتصادی کشور سهم باشد. در این جا لازم است ضمن تشکر از همکارانی که در گردآوری این مجموعه ما را یاری نموده‌اند، از حمایت‌های بی دریغ جناب آقای دکتر حمیدرضا خرم‌خورشید و نیز جناب آقای دکتر حسین وطن‌پور، رؤسای محترم سابق و فعلی دفتر توسعه فناوری سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بطور ویژه قدردانی نمایم.

دکتر محمود ابراهیمی - دکتر سید علی نجومی

➤ مقدمه:

علم از جنس دانایی ولی فن آوری از جنس توانایی است. بنابراین فن آوری تنها محدود به داشتن علم نیست. فن آوری، توانایی تبدیل منابع به محصول و خدمات است. پس فن آوری رمز خلق ثروت است.

در حال حاضر، مقالات علمی ایران به بیش از ۲۰ هزار رسیده است و رتبه اول علمی منطقه را به خود اختصاص داده. این مقالات ارزش بالایی در جایگاه علمی کشور دارند اما آیا برای پیشرفت کشور کافی بوده‌اند؟ جواب مسلماً منفی است. بنابراین باید بازار تحقیقاتی برای این موضوع وجود داشته باشد، که در آن علم به فن آوری تبدیل شود. حلقه مفقوده در این میان، شرکت‌های دانش‌بنیان می‌باشند. با مقایسه محتوایی و تفصیلی برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه می‌توان تمایزات فراوانی بویژه در بخش اقتصادی مشاهده نمود بطوریکه اقتصاد، طولانی‌ترین بخش لایحه برنامه پنجم توسعه را تشکیل می‌دهد از جمله:

- بهبود فضای کسب و کار
- بهره‌وری
- اشتغال
- بازار سرمایه
- تجارت
- سرمایه‌گذاری خارجی
- کاهش وابستگی به نفت
- توسعه تعاون
- صنعت، معدن و استاندارد با محوریت حمایت از صنایع نوین و...

به طور خلاصه، رویکرد برنامه پنجم قویاً به سمت توسعه مبتنی بر دانایی است. لذا یکی از مهم‌ترین اهداف در برنامه پنجم توسعه کشور تکیه بر اقتصاد دانش‌بنیان است. از طرفی اقتصاد دانش‌بنیان متکی بر تولیدات دانش‌بنیان است. لذا: دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی با توجه به نقش اساسی در تولید دانش یکی از مهم‌ترین مراکز زایش شرکت‌های دانش‌بنیان می‌باشند.

بر اساس پیش‌بینی‌های انجام گرفته قرار است، طبق قانون برنامه پنجم توسعه و تا پایان این برنامه حدود ۲۰ هزار شرکت دانش‌بنیان تشکیل شود. با تحقق این مهم امکان ایجاد حدود ۲۵۰ هزار تا ۳۰۰ هزار شغل متکی بر فن آوری، کارآفرینی و نوآوری میسر خواهد شد. با توجه به اینکه فن آوری‌های نوین در ابتدا با ریسک بالایی در زمینه سرمایه‌گذاری مواجه هستند، بنابراین باید دولت‌ها از این نوع فن آوری‌ها حمایت کنند.